

DEN DIPLOMATISKE VÆRKTØJSKASSE:

Fem afgørende kompetencer

De fleste af os ved ikke, hvad der kræves for at blive en god diplomat. Vi ved, at diplomaten er skarp til at forhandle og god til at befinde sig i det rigtige rum på det rigtige tidspunkt. Men hvad er diplomatens kompetencer mere konkret? Ambassadør Carsten Staur giver sit bud.

af Carsten Staur

Det er lidt af en opgave at skulle se dybt ned i den diplomatiske værktøjskasse og finde de fem mest afgørende redskaber. Hvad gør de bedste af ens kolleger, og måske nogle gange én selv, til en rimelig hæderlig diplomat?

Min verden har især været det multilaterale diplomati – at repræsentere Danmark i bredere internationale sammenhænge og deltage i internationale forhandlinger, især i FN, men også i EU, Verdensbanken og nu i OECD. En kollega, der primært har erfaringer med bilaterale relationer og/eller eksportfremme, vil måske lægge vægten anderledes. Men her er mit bud: Tre personlige egenskaber, som jeg tror gør den multilaterale diplomattilværelse lettere – og to faglige absolutter. Der er ikke tale om en prioriteret rækkefølge:

People skills

Dette er ofte offentlighedens stærkeste billede af en diplomat: En, der er god til at omgås mennesker – og til at opbygge solide netværk med de 'rigtige' mennesker. En, som er

både åben og empatisk, let at tale med og interesseret i hele sin omverden. En god historiefortæller, der altid har en anekdote klar. Det er den positive udlægning. Andre kan tale om en person, der er som et siv i vinden og skifter farve efter sine omgivelser, og som altid er enig med den foregående taler. ”*An honest gentleman sent abroad to lie for his country*”, som det blev formuleret allerede i 1604.

En god diplomat skal være åben og tilgængelig. Netværksopbygningen er en helt afgørende del af jobbet – og ens mobiltelefon skal indeholde de private telefonnumre, der skal bruges, når himlen falder ned. Men hun eller han skal også være troværdig som person og samtalepartner. Det er hele mennesker, man har med at gøre. Med holdninger og karakter, med følelser og værdier.

Det giver ikke point, hvis man forsøger at nedtone dette. Tværtimod. Ens kolleger kan jo også læse indenad. Man repræsenterer sit land, forsvaret dets interesser og forsøger at forklare, hvad der ligger til grund for den konkrete politiske linje,

ens regering har lagt. Det er det, der er interessant for andre – at forstå, hvorfor lande gør, som de gør. Et flammende forsvar for beslutninger, der er hovedrystende, giver ikke respekt. En nøgtern forklaring gør det til gengæld. Det er også et spørgsmål om personlig troværdighed.

Nøgternhed

Man skal være nøgtern og realistisk – og forstå præcis den situation, man er i. ”*We work from where we are*”, er et godt diplomatisk motto. Nogle vil sige, at det er et spørgsmål om temperament, eller mangel på samme. Det er i hvert fald nøgternhed, der gør, at man ikke forfalder til ønsketænkning: Der er ikke plads til en ’konen med æggene’-tilgang til arbejdet eller til at forlade sig på held alene. Det gælder selvsagt også i forhold til, hvad et lille land kan opnå i forskellige internationale sammenhænge. En vurdering af den konkrete ’interesseintensitet’ i forhold til de forskellige andre aktører er et afgørende udgangspunkt. Det samme er en klar forståelse af landets placering i forskellige sammenhænge, regionalt og globalt. Et lille land kan meget, men ikke alt. Men det kan i hvert fald mere, hvis det tænker strategisk, fokuserer den diplomatiske indsats, er vedholdende og målrettet og lægger de ressourcer i det, som det kræver. Så er det, at man – i hvert fald engang imellem – kan ’*punch above one’s weight*’.

Mod og selvstændighed

En multilateral diplomat er fra tid til anden nødt til at lægge hånden på kogepladen. Det er ikke altid, at forhandlingsdynamikkerne følger det mønster, der var genemtænkt på forhånd. Nogle gange hænger instrukser og nationale forhandlingsmål ikke rigtigt sammen med, hvad der sker i forhandlingsrummet. I den situation er man en gang imellem nødt til at træffe sine egne valg og arbejde ud fra devisen om, at det ofte er lettere at opnå tilgivelse end tilladelse. I de situationer må man tage ansvaret på sig – og handle uden livline. Men altid baseret på ens forståelse af, hvad der er de grundlæggende nationale interesser. Der er ting, man aldrig vil gå på kompromis med, det

skal man være meget klar på. Men man må ikke være bange for at tage en konkret beslutning i en presset situation, hvis det efter ens bedste vurdering er i ens lands interesse.

Faglig viden

Man behøver som diplomat ikke altid være ekspert i de emner, man forhandler om multilateralt. Men man skal være velforberedt, inden man går ind i forhandlingsrummet. Og det kræver en vis faglig viden, som man så må forsøge at skaffe sig. Hurtigt.

Det er også vigtigt, at man forstår kontekst og sub-tekst. Konteksten placerer forhandlingssituationen i en bredere horisontal ramme. Hvilke andre forhandlingssammenhænge berører det? Kan vi bygge bro – og løse problemet ved at udvide forhandlingsrummet og inddrage andre problematikker, der samlet kan føre til et for alle tilfredsstillende resultat?

Sub-teksten er for mig en vertikal forståelse. Et spørgsmål om politiske konnotationer, og om de bredere historiske og kulturelle sammenhænge, en forhandling altid indgår i. Hvorfor skaber bestemte ord, begreber og forhandlingsformer afstand? FN er stadig præget af kolonifrigørelsen, og man skal ikke mange generationer tilbage, før man, også helt formelt, opererede med andenklassens borgere. Det er således ikke nødvendigvis ”wokeness”, når mange af ens ikke-europæiske forhandlingspartnere fortsat i dag er sensitive på en række områder. Det betyder ikke, at man altid skal udstikke sin kurs efter dette, men man skal i hvert fald vide, hvor klippekærene er. Man er som multilateral diplomat – og især i FN – nødt til at erkende denne virkelighed og have dette perspektiv med.

Erfaring

Multilateralt diplomati er noget, man lærer fra bunden. Der er en form for mesterlære i det. Som jeg skrev i bogen Skilleveje. Dansk udenrigspolitik i 250 år, skal man have arbejdet i maskinrummet, før man kan gøre nytte på broen. Det er et spørgsmål om faglig og forhand-

lingsmæssig ballast. Om erfaring fra en lang række kritiske forhandlingssituationer. Derfor ser man også mange diplomater rotere mellem multilaterale poster, ikke mindst mellem FN-hovedkvartererne i New York og Genève, lige som man ser mange nærmest bruge et helt liv på at arbejde med og ved EU i Bruxelles.

Diplomati kræver nøgternhed, mod, sociale færdigheder og solidt kendskab til det diplomatiske håndværk. Det er ikke alt sammen noget, man kan eller behersker fra starten. Det er noget, man lærer hen ad vejen. Det er måske derfor sjældent, at topdiplomater er helt unge mennesker. Det tager tid at udvikle sine styrker og dæmpe svag-

hederne. Der er noget livserfaring, der gør sig gældende. Men der er selvfølgelig også en hårfin grænse mellem at være realistisk på den ene side og opgivende og træt på den anden. Det sidste går ikke. Uden til stadighed også at være genuin nysgerrig på verden og alle dens fejl og mangler – men også muligheder – bliver man næppe en god diplomat.

Carsten Staur har mere end 40 års erfaring som dansk diplomat og har blandt andet gjort tjeneste som FN-ambassadør i både New York og Genève. Siden 2018 har han været Danmarks Faste Repræsentant ved OECD og UNESCO i Paris.

Vi kan og bør gå i diplomatisk dialog med Nordkorea

Nordkorea er verdens mest lukkede land. Men det gør ikke, at landets beslutninger ikke hurtigt kan få konsekvenser for det globale samfund, hvis en konflikt bryder ud. Derfor bør vi gøre mere for at skabe en bedre relation til landet.

af Geir Helgesen

Året var 1973. K.B. Andersen var udenrigsminister, og Anker Jørgensen var statsminister, da vi for første gang indledte diplomatiske relationer med det kommunistiske og meget totalitære land Nordkorea. Jeg ved fra en samtale med Anker Jørgensen, at han ikke var entusiastisk tilhænger af beslutningen, men dels var der et pres fra venstrefløjen, dels herskede der en vurdering af, at Nordkorea var et blivende fænomen – hvad der senere viste sig at være en korrekt vurdering.

Perioden med nordkoreanske diplomater i København var dog relativt kort og problematisk. I udenrigsministeriet var man ikke ovenud lykkelig, når diplomaterne meldte deres ankomst, og desuden endte de med at misbruge deres diplomatiske privilegier ved at videresælge toldfri cigaretter, spiritus og angiveligt også hash. Erfaringerne fra denne periode svarer i store træk til erfaringerne fra de andre nordiske lande, som også anerkendte Nordkorea i første halvdel af 1970'erne.

Kan man derved konkludere, at de nordkoreanske diplomater var notoriske lovbrudere? Tjo måske, eller også handlede de i despe-

ration. De økonomiske bidrag fra Pyongyang var blevet stærkt beskåret, og de nordkoreanske diplomater havde givetvis brug for penge til at overleve. Imidlertid var deres handel ulovligt, og det resulterede i ambassadestabens udvisning.

I dag har Danmark og de andre nordiske lande fortsat diplomatiske relationer til Nordkorea, som varetages enten fra ambassaden i Seoul eller i Beijing. Sverige er dog fortsat det eneste land, som har en ambassade i Pyongyang, der ovenikøbet fungerer som bindeled mellem Pyongyang og Washington. I Europa er det nu kun Frankrig, som endnu ikke har oprettet formelle relationer til Pyongyang.

Mere koreansk end kommunistisk

Nordkorea er en ung stat, etableret i 1948. Det nordkoreanske samfund har derimod meget gamle rødder. Det politiske system, som kaldes kommunistisk, er således milevidt fra befolknningens grundlæggende værdier. Gennem årene har disse værdier ændret det kommunistiske system i